

Pöytäkirja

10.3.2026

VN/29701/2023

Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta; kokous 4/2025

Aika	Tiistai 25.11.2025 klo 9.30–11.19
Paikka	Eduskunta A, kabinetit 1&2 ja Team-
Jäsenet	<p>Laura Huhtasaari, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, puheenjohtaja, klo 9.30–10.25</p> <p>Milla Lahdenperä, Kokoomuksen eduskuntaryhmä, varapuheenjohtaja, puheenjohtajana klo 10.25–11.19</p> <p>Joonas Räsänen, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, klo 9.31–9.40</p> <p>Hilkka Kemppe, Keskustan eduskuntaryhmä, klo 9.30–10.03</p> <p>Hanna Holopainen Inka Hopsun tilalla, Vihreä eduskuntaryhmä, klo 9.30–10.52</p> <p>Minna Koskela, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä</p> <p>Mikko Ollikainen, Ruotsalainen eduskuntaryhmä, klo 9.30–9.45; 11.01–11.19</p> <p>Jukka Salmi, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä</p> <p>Harry Harkimo, Liike nyt -eduskuntaryhmä</p>
Pysyvät asiantuntijat	<p>Maria Jokinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry</p> <p>Miia Nahkuri, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry</p> <p>Minna Mäenpää, Suomen Hippos ry</p> <p>Ilmari Nalbantoglu, Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry, klo 9.52–11.19</p> <p>Silla Kakkola, Nuorisoala ry</p> <p>Kaisa Larjomaa, Suomen Olympiakomitea ry</p> <p>Sami Syrjämäki, Tieteellisten seurain valtuuskunta</p>
Sihteerit	<p>Jaana Walldén, valtiovarainministeriö</p> <p>Mari Karikoski, opetus- ja kulttuuriministeriö</p> <p>Hannu Tolonen, opetus- ja kulttuuriministeriö</p> <p>Mona Särkelä, sosiaali- ja terveysministeriö</p> <p>Tuija Laukkanen, maa- ja metsätalousministeriö</p>
Kutsutut asiantuntijat	<p>Johtaja Jaakko Eskola, Valtiontalouden tarkastusvirasto, paikalla asiakohdat 1–5</p> <p>Yksikönpäällikkö Katju Holkeri, valtiovarainministeriö, paikalla asiakohdat 1–6</p> <p>Sakarias Sokka, erikoistutkija, dosentti, YTT, FM, varajohtaja, Cupore, paikalla asiakohdat 1–12</p> <p>Severi Nokela, projektitutkija, FM, Cupore, paikalla asiakohdat 1–12</p>

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
 +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.vm@gov.fi

1 Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.30.

2 Päätetään pysyvää asiantuntijaa ja hänen varahenkilöään koskevat henkilömuutokset ja todetaan kokouksen läsnäolijat

Päätös: Päätettiin seuraavasta muutoksesta pysyvissä asiantuntijoissa:

Suomen Olympiakomitea ry:n pysyvä asiantuntija ja varahenkilö ovat vaihtuneet; pysyvä asiantuntija on toimitusjohtaja Riku Tapio ja hänen henkilökohtainen varahenkilönsä on yhteiskuntasuhdepäällikkö Kaisa Larjomaa.

Todettiin kokouksen läsnäolijat.

3 Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin 11.11.2025 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Päätös: Hyväksyttiin 2.10.2025 päivätty pöytäkirja.

Liite 1 Parlamentaarisen neuvottelukunnan pöytäkirja 3/2025 30.9.2025

5 Yleiskuvaa voittoa tavoittelemattomien yhdistysten tukemisesta vuoden 2024 aineiston perusteella ja huomioita kokonaisuudesta sekä VTV:n tarkastuksista yleistettäviä huomioita

Johtaja Jaakko Eskola Valtiontalouden tarkastusvirastosta esitteli viraston havaintoja ja huomioita.

Valtionavustuslaki on toimiva ja se ohjaa hyvin valtionavustustoimintaa. Yleisavustus on luonteeltaan säilyttävä ja erityisavustus kehittävä; sama valtionavustuslaki säätelee molempia tavoitteita, mikä saattaa olla nykyisen valtionavustuslain heikkous.

Valtionavustustoiminnan toimintatapojen yhtenäistäminen on kannatettavaa ja toimintatapoja yhtenäistää esimerkiksi Valtiokonttori. Valtioapuviranomaisia on paljon, mutta pienten valtionapuviranomaisten ammattitaidon ylläpitämiseen liittyy riskejä vähäisen valtionavustustoiminnan vuoksi.

Tarkastuksissa nousi esiin, että rekisteröityjen yhdistysten valtionavustusten summat vaihtelevat. Suurimmillaan yhden järjestön vuosittaiset avustukset ovat yhteensä 7–8 miljoonaa euroa (sis. yleis- ja hankeavustuksia).

Valtionapuviranomaiset toimivat lain mukaan. Avustusten hakuilmoituksissa mainitut tavoitteet ovat selkeitä. Valtionavustusten valvonnassa on parantamisen varaa esim. raportoitujen tulosten ”takaisinkytkennässä” tulevien yleis- ja hankeavustusten sisältöön. Yleisavustusten saajat ovat vakiintuneita järjestöjä, joiden toiminta kehittyy toimintaympäristön muutosten mukana, joten yleisavustusten tulisi nykyistä paremmin mahdollistaa myös oman toiminnan kehittäminen yleisesti.

Päätös: Asia ja siitä käyty keskustelu merkittiin tiedoksi.

Liite 2 VTV-tarkastusten yleiskuvaa

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Keskustelussa tuotiin esiin seuraavia asioita:

Vaikuttavuutta ja merkityksellistä on myös se, että ihmisiä työllistetään valtionavustuksilla. Valtionavustukset tulisi kuitenkin nykyistä vahvemmin pyrkiä yhdistämään vaikuttavuuteen ja osoittamaan

vaikuttavuutta. Kuinka saataisiin tekoäly mukaan valtionavustusprosessiin, koska turhaa työtä ei kannata tehdä. Haaste on myös siinä, miten säilytetään työpaikat ja ihmisille merkityksellinen toiminta, vaikka tekoäly osaltaan korvaa ihmisten tekemää työtä tulevaisuudessa. Entä, miten pysytään ajan hermolla ja ennalta ehkäistään haasteita? Jos halutaan, että ihmiset ovat aktiivisia paikallisesti ja valtakunnallisesti, toiminnan olisi oltava hallinnoltaan mahdollisimman kevyttä.

Keskustelussa nostettiin myös esiin, että yhdistystoiminta on itsessään arvokasta ja se on yksi näkökulma valtionavustuksista linjattaessa. Valtionavustustoiminnan vaikuttavuus ei kuitenkaan vahvistu sillä, että tukea myönnetään kaikille.

Todettiin, että valtionavustustoiminnan hallinnoinnissa asiantuntijuus on edelleen valtionapuviranomaisissa, eikä vielä ole korvaavaa tekoälyä ilman asiantuntijuutta. Tekoälyä voi kuitenkin hyödyntää valtionavustustoiminnassa erityisesti datan käsittelyssä (ns. koneoppimista); esimerkiksi tekstiaineistojen läpikäyntiin on mahdollista käyttää tekoälyä. Päällekkäisiin valtionavustuksiin liittyen todettiin, että myönnetään sekä yleisavustuksia että kohdennettuja yleisavustuksista, jotka eroavat toisistaan. Todettiin, että em. avustusten keskinäistä eroa olisi syytä tarkastella tarkemmin.

Yleishyödyllisten yhteisöjen toiminnan merkitystä pohdittaessa nostettiin esiin tutkimuksilla osoitetut hyvinvointivaikutukset, esimerkiksi taideterapia ja liikunta. Samalla todettiin, että vaikka taiteen, kulttuurin ja liikunnan hyvinvointivaikutukset tunnustetaan, tiedolla ei ole suoraa vaikutusta toiminnan tukemiseen. Yhtenä syynä tähän arvioidaan olevan se, että näitä hyvinvointivaikutuksia ei ole mahdollista mitata tai että ennalta ehkäiseviä vaikutuksia on vaikea osoittaa.

Keskusteltiin myös, miten järjestöjen yleishyödyllisyyttä voitaisiin mitata ja miten toiminnan laajuutta ja vaikuttavuutta voitaisiin tasalaatuisesti ja yhdenvertaisesti mitata. Jos keinot ja ratkaisut löydetäisiin, päästäisiin selkeämpiin yleisavustuksiin ja voitaisiin kehittää valtionavustustoimintaa siten, että se sisältää sekä ylläpitävää että kehittää toimintaa. Keskustelussa ehdotettiin, että yleishyödyllisten yhteisöjen yleisavustuksia kehitettäessä suuntaa tulisi ottaa puoluetuista, jotka mahdollistavat sekä pysyvän/säilyttävän että kehittyvän toiminnan samanaikaisesti. Yleishyödyllisten yhteisöjen yleisavustuksen tarkoituksen tulee jatkossa olla sekä olemassa olevan toiminnan ja rakenteiden ylläpitäminen ja kehittäminen, ei ainoastaan perustoiminnan ylläpito. Lisäksi todettiin, että puoluetuella on selkeä mittari äänestystuloksissa, mutta vastaavaa mittaria ei ole yleishyödyllisillä yhteisöillä, mutta soveltuva mittari tulisi kehittää; myös ennalta ehkäisevän toiminnan vaikuttavuus tulee ottaa mukaan vaikuttavuuden mittaamisessa.

6 Resilienssi ja kansalaistoiminta

Finanssineuvos Katju Holkeri valtiovarainministeriöstä resilienssiä ja kansalaistoimintaa. Resilienssi määritellään mm. kriinkestävyydeksi, kriisisietoisuudeksi; myös muutosjoustavuus liitetään käsitteeseen.

Resilienssi ja kansalaistoiminta -työllä vahvistetaan hallinnon ja koko yhteiskunnan ja yksilöiden resilienssiä, joka tukee mm. luottamusta yhteiskuntaan ja hallintoon. Resilienssi edellyttää avoimuutta ja vuoropuhelua. Kansallinen dialogi -malli on Suomessa kehitetty demokratiainnovaatio yhteiskunnallisen vuoropuhelun lisäämiseen kansalaisten, yhteisöjen ja viranomaisten kesken.

Kansallisia dialogeja voi järjestää kuka tahansa ja niihin voi osallistua kuka tahansa. Dialogeja on järjestetty jo yli 1 000. Malli on saanut kansainvälistä huomiota ja sitä hyödynnetään myös nk. *rajamadialogeissa*, joihin osallistuvat maat, joilla on raja Venäjän kanssa. Kansallisia dialogeja on toteutettu koko Suomen alueella vuodesta 2020 alkaen ja kaikista keskusteluista on koottu raportit.

Päätös: Merkittiin tiedoksi asia ja käyty keskustelu.

Liite 3 Resilienssi ja kansalaistoiminta

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Keskustelussa oltiin yllättyneitä mm. siitä, että kansalaisten luottamus omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa yhteiskunnassa on Suomessa verrokkimaita selkeästi matalampi. Kansallisia dialogeja pidettiin toimivana ja hyvänä tapana toteuttaa tärkeää työtä avoimen hallinnon edistämiseksi.

Kysyttiin, onko avoimen hallinnon missio lyönyt läpi laajalti ministeriöissä. Holkerin mukaan tilanne kehittyy jatkuvasti parempaan suuntaan. Näiden asioiden painoarvo ymmärretään ja demokratia ja avoimuus nähdään entistä tärkeämpänä – osallistujamäärät kasvavat. Tahtotila on kova, vaikka yhteiskunnassa olevat muutokset, kuten aika ja raha, asettavat haasteita.

7 Katsaus taiteen ja kulttuurin vapaan kentän rahoitusleikkauksiin ja niiden alueellisiin kohdentumiin

Erikoistutkija Sakarias Sokka ja projektitutkija Severi Nokela Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporesta esittelivät katsauksen taiteen ja kulttuurin vapaan kentän rahoitusleikkauksiin ja alueellisiin kohdentumiin.

Kokouksessa raportoitu tutkimus kohdentui taiteen ja kulttuurin tiettyihin valtionavustuksiin, joita myönnetään etenkin taiteen ja kulttuurin vapaan kentän toimijoille. Cuporen verkkosivuilla on julkaistu tutkimuksen tulokset toukokuuhun 2025 mennessä tehtyjen avustuspäätösten perusteella. Tutkimuksen tulokset ja niistä kertynyt tieto on toimitettu tilaajalle eli Suomen Kulttuurirahastolle alun perin viime kevään budjettiriihestä käytyyn keskusteluun liittyen. Tutkimusaiheeseen syventymiseksi tarvittua tietoa on vaikeasti saatavissa, koska tieto on hajallaan. Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksissä on käytetty osittain samaa aineistoa kuin Cuporen tutkimuksessa.

Tutkimus osoittaa, että lailla säädetyt valtionavustukset säilyvät paremmin leikkauksilta, mutta ns. vapaille ryhmille suunnattuihin harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin määrärahan leikkaukset kohdistuvat eniten. Valtionavustuksissa on myös alueellisia eroja: valtionavustukset keskittyvät maakuntien keskuskaupunkeihin, joista eniten valtionavustuksia kohdentuu Uudenmaan maakuntaan ja Helsinkiin. Leikkaukset näkyivät myös kulttuurilehtien sekä lasten- ja nuorten kulttuurille Taiteen edistämiskeskuksen kautta kohdennetun rahoituksen vähenemisenä. Maakuntien välinen vertailu osoittaa alueiden erot maakuntien kulttuurialan toimijoiden avustamisessa. Festivaalien avustaminen jakautuu tasaisemmin koko maan alueella verrattuna muihin toimialan valtionavustuksiin. Maakuntien erojen kasvuun vaikuttaa myös alueen kulttuuritoimijoiden lukumäärät.

Vuonna 2026 Cuporen kulttuurirahoitusta koskevassa tutkimuksessa keskitytään kulttuurin eri toimialoille vuosina 2024–2025 kohdennettuihin yritystukiin.

Päätös: Merkittiin tiedoksi asia ja käyty keskustelu.

Liite 4 Katsaus taide- ja kulttuurialan rahoitusleikkauksiin

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Puheenjohtaja nosti esiin, että poliittisesti on linjattu, että lasten ja nuorten kulttuuriin panostetaan, mutta nämä tulokset kertovat muuta. Todettiin, että tarkastelu ei kattanut lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen rahoitusta, vaan viittaus vähenemiseen koski Taiteen edistämiskeskuksen uutisointia.

Tutkimusta kiitettiin siitä, että alueellinen vaikutus näkyy siinä vahvasti. Alueellisesta mahdollisuudesta osallistua kulttuurialan palveluihin tulee huolehtia. Todettiin myös, että selvityksestä näkyi alueihin kohdistuneet leikkaukset ja niiden vaikutukset. Kulttuuritarjontaa tulee olla tarjolla kautta maan, jopa turvallisuuspoliittista syistä. Lasten ja nuorten kulttuuriin tulee panostaa, koska huolena tunnistettiin mm. taidetestaaja-konseptin päättyminen vuonna 2027.

8 Tiedoksi

Merkittiin tiedoksi Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamallia koskevan selvityksen tekeminen erityisasiantuntija Mona Särkelän esittelyn perusteella.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus päätti puoliväliriihessään 22.–23.4.2025 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n toimintamallin kohdentuvan selvityksen tekemisestä seuraavasti:

Selvitetään STEA-toimintamallin uudistaminen valtionapuviranomaisten yhtenäisen toimintamallin mukaiseksi. Selvitetään STEA:n siirtyminen osaksi STM:n organisaatiota, kuten on STM:n muiden valtionavustustehtävien ja muiden ministeriöiden alaisten valtionavustustehtävien osalta. Tavoite ei ole lisätä poliittista ohjausta, vaan tavoitteena on vahvistaa asiantuntija-arvion painoarvoa ja tehostaa hallintoa. Ruotsinkielisen järjestökentän erityispiirteet tulee huomioida selvityksessä.

Kevään 2025 puoliväliriihen linjausten mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt valmistelun avustuskeskuksen organisatorisen aseman muuttamisesta. Selvitystä on tehty kesän ja syksyn aikana virkatyönä ministeriössä. Asiaa on käsitelty myös kestävän hyvinvointiyhteiskunnan ministerityöryhmässä. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 27.10.2025 sisäisen työryhmän valmistelemaan avustuskeskuksen siirtymistä osaksi ministeriön organisaatiota. Työryhmän tehtävänä on muun muassa tukea tarvittavaa säädösvalmistelua, arvioida säädösmuutosten vaikutuksia ja suunnitella toimeenpanoa.

Keskustelussa esiin nousseita asioita

SOSTE ry:n puheenvuorossa esitettiin toive, että järjestöt otetaan mukaan asian valmisteluun ja että järjestöjä kuullaan asiassa.

9 Ajankohtaiset valtionavustusasiat valtiovarainministeriöstä

Valtionavustustoiminnan jatkohanke päättyy vuoden 2025 lopussa eikä sitä ole tarkoitus jatkaa. Valtiovarainministeriö selvittää sisäisesti, mille osastolle parlamentaarisen neuvottelukunnan pääsihteerin tehtävä siirtyy.

Päätös: Asia merkittiin tiedoksi.

10 Muut asiat

Muina asioina keskusteltiin, mistä aiheista ja teemoista parlamentaarinen neuvottelukunta haluaa käydä keskustelua vuonna 2026.

Keskustelussa esiin nousseita asioita

- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusta koskevan muutoksen eteneminen
- Valtionavustusten vaikuttavuus, joissa on edelleen selvitettävää
- EU:n kuluvan rahoitusohjelmakauden selvitys/raportointi
- EU:n tuleva rahoitusohjelmakausi, tulevat ohjelmat

- Tutkiavustuksia.fi-palvelu ja sen hyödyntäminen

11 Seuraavat kokoukset

Parlamentaarisella neuvottelukunnalla on suunnitelman mukaan neljä kokousta vuonna 2026.

Kokous 1/2026, tiistai 10.3.2026, Eduskunta A, kokoustila A116

Kokous 2/2026, tiistai 5.5.2026, Eduskunta A, kokoustila A116

Kokous 3/2026, tiistai 29.9.2026, Eduskunta A, kokoustila A116

Kokous 4/2026, tiistai 24.11.2026, Eduskunta A, kokoustila A116

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.19.

Liitteet

Liite 1 Parlamentaarisen neuvottelukunnan pöytäkirja 3/2025

Liite 2 VTV-tarkastelun yleiskuvaa

Liite 3 Resilienssi ja kansalaistoiminta

Liite 4 Katsaus taide- ja kulttuurialan rahoitusleikkauksiin

Jakelu

Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta